

บทคัดย่อ

168856

ชื่อภาคนิพนธ์ : บทบาทของผู้นำศาสนาอิสลาม(โต๊ะอิหม่าม) ในการบริหาร
พัฒนาชุมชนมุสลิม : ศึกษากรณีมัสยิดในเขตมีนบุรี
คลองสามวา ลาดกระบัง

ชื่อผู้เขียน : นายปรีชา อาบีดิน

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2548

การศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำศาสนาอิสลาม(โต๊ะอิหม่าม) ในการบริหารพัฒนาชุมชนมุสลิม : ศึกษากรณีมัสยิดในเขตมีนบุรี คลองสามวา ลาดกระบังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลาม(โต๊ะอิหม่าม)ในเขตมีนบุรี คลองสามวา และลาดกระบัง ในการบริหารพัฒนาชุมชนมุสลิม และ 2) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลาม(โต๊ะอิหม่าม) ในเขตมีนบุรี คลองสามวา และลาดกระบัง ในการบริหารพัฒนาชุมชนมุสลิม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ ผู้นำศาสนาอิสลาม (โต๊ะอิหม่าม) จำนวน 29 ราย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เก็บข้อมูลด้วยคำสนทนา จดบันทึก และบันทึกเทปควบคู่ไปกับการสังเกตและลงพื้นที่ภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามหลักตรรกะเทียบเคียงแนวคิดทฤษฎี จัดหมวดหมู่ในแต่ละด้านแต่ละประเด็น โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา

ผลการศึกษาพบดังต่อไปนี้

1. บทบาทของผู้นำศาสนาอิสลาม(โต๊ะอิหม่าม) ในการบริหารพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่มากที่สุด คือ ด้านศาสนา เรื่องการนำละหมาดวันละ 5 ครั้ง ละหมาดคารอเวียะห์ในช่วงกลางคืนที่ถือศีลอด และการเผยแพร่คำสอนของศาสนา รองลงมาคือ ด้านการบริหาร เรื่องการเรียนการสอนอัลกุรอานที่ถูกต้อง และด้านการศึกษา เรื่องการส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกในชุมชนให้ได้รับการศึกษาทางด้านศาสนาและสามัญ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำศาสนาอิสลาม (โต๊ะอิหม่าม) ในเขตมีนบุรี คลองสามวา และลาดกระบัง ในการพัฒนาชุมชนมุสลิม ผลการศึกษามีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนมุสลิมในกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า ชุมชนมุสลิมมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านศาสนา เรื่องการละหมาดวันละ 5 เวลา ละหมาดวันศุกร์, ละหมาดคารอเวียะห์ ฯลฯ การร่วมฟังบรรยายศาสนธรรม และการช่วยกันทำนุบำรุงซ่อมแซมมัสยิด รองลงมาด้านสาธารณสุข เรื่องเข้ารับการตรวจสุขภาพ รักษาโรคที่ศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านสังคม เรื่องการสอดส่องดูแลและรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และการร่วมกันทำบุญ อะกีเกาะห์ ให้กับเด็กที่เกิดใหม่

2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อชุมชนมุสลิม พบว่า ได้รับการสนับสนุนมากที่สุดในด้านสาธารณสุข เรื่อง มีเจ้าหน้าที่มาให้บริการตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีนต่าง ๆ แก่คนในชุมชน รองลงมา ด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตเข้ามาเก็บขยะในชุมชนเป็นประจำ และด้านศาสนา เรื่องกรมศาสนาให้เงินทุนอุดหนุนประจำปีเพื่อใช้ในการทำนุบำรุงมัสยิด และหน่วยงานราชการสนับสนุนเงินค่าตอบแทนแก่โต๊ะอิหม่าม คอเต็บ และบิหลัน

3) ความคาดหวังของผู้นำศาสนาอิสลามที่มีต่อชุมชนมุสลิม ในอนาคตข้างหน้า พบว่าอยากให้ชุมชนมีการศึกษาที่ดี, มีความรักสามัคคี และปรองดองกันในชุมชน สำหรับปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของชุมชน คือ งบประมาณในการดำเนินการต่าง ๆ ส่วนด้านที่ผู้นำต้องการจะพัฒนาชุมชน คือ ด้านศาสนา การศึกษา อาชีพ ฯลฯ สำหรับเรื่องที่จะดำเนินการพัฒนาในอนาคตข้างหน้า คือ การจัดตั้งเงินทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา การพาชุมชนไปศึกษาดูงานที่หน่วยงานต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ภาครัฐควรจัดอบรมหลักสูตรการบริหารองค์กรสำหรับ โต๊ะอิหม่าม ควรสนับสนุนกิจกรรมด้านศาสนา และควรเป็นเจ้าภาพภายในการจัดอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับหลักการและวัฒนธรรมระหว่างผู้นำทุกศาสนา โต๊ะอิหม่ามทุกมัสยิด ควรสอดส่องดูแลสมาชิกให้ได้รับการศึกษาทั้งด้านศาสนา และสามัญอย่างทั่วถึง

2. โต๊ะอิหม่ามควรเป็นแบบอย่างด้านการบำรุงรักษาสุขภาพพลานามัย อยู่เสมอ ควรมีโอกาสสมัครคอยแนะนำออกเยี่ยมเยียนชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพร่างกาย แนะนำประชาชน ในชุมชนให้ปฏิบัติทางสาธารณสุขขั้นพื้นฐานของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การทำความสะอาด การรับประทานอาหาร ที่คีมีประโยชน์ (ฮาลาล) และ โต๊ะอิหม่ามควรร่วมกับกรรมการมัสยิดในการส่งเสริมอาชีพหลักในชุมชน โดยการจัดหาทุน พร้อมจัดตั้งสหกรณ์เพื่อนำผลผลิตเข้า สู่อู่ตลาด

ABSTRACT

168856

Title of Research Paper : The Roles of Muslim Religious Leaders (Imams) to Manage for the Development in Muslim Communities: A Case Study of Mosques in Meenburi , Klongsamwa and Ladkrabang Districts.

Author : Mr. Precha Arbedeen

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

The study of the Roles of Muslim Religious Leaders(Imams) to Manage for the Development in Muslim Communities: A Case Study of Mosques in Meenburi, Klongsamwa and Ladkrabang Districts has two main objectives: 1) to study the roles of Muslim Religious leaders (Imams) in Meenburi, Klongsamwa and Ladkrabang districts in order to manage the development in Muslim communities and 2) to study the factors which are related to the roles of Muslim Religious leaders (Imams) in Meenburi, Klongsamwa and Ladkrabang districts in order to manage the development in Muslim communities.

The group of key-informants consisted of 29 Muslim Religious leaders (Imams). In-depth interview was conducted in the study. Conversations were recorded by short-note and tape recorder together with observation and field visit. Then, all data were analyzed following logical principles together with theories. Each issue will be categorized under the qualitative research approach.

The findings were briefly stated as follows:

1. The Roles of Muslim Religious leaders (Imams) in managing the development of communities, Imams concentrated on religious practices, praying 5 times a day, and praying in Ramadan the most, and teaching the Muslim practices. In addition, one of Imams' role is managing in reading Koran correctly. And also the role to support people in the community to have education in Muslim religious and general.

2. Factors which are related to the roles of Muslim Religious leaders(Imams) in Meenburi , Klongsamwa and Lardkrabang districts to develop Muslim communities are as follows:

1) Participation in activities, the study found that Muslim communities participated the most in 3 activities: religious activities for example praying in Ramadan, and so on; public health for

example receiving check up and having treatments in a community health center; society for example monitoring, fighting against drugs and do Akedas to new born babies.

2) Support from government agencies to Muslim communities, the researcher found the communities received public health support from the government the most. Public health official came to serve the health check up service. For environment, official from district office always came to the community to collect waste and garbage. For Muslim religious, Religious Department gave the block grant to spend for maintenance Mosque and expenses to Imams, Kotep (Imam Assistant), and Bilan (spokesperson of Muslim religious).

3) Expectation of Imams towards the Muslim communities in the future, the study found that they want people in the communities to have a high level of education and have unity and harmony. Factors which bring the community together successfully are religious, education and etc. The projects to operate in the future are establishing a student scholarship, study tour and visit successful communities and etc.

Recommendations :

1. The government should set up courses about organization management for Muslim Religious leaders (Imams) and support religious activities. The government should be the host to arrange training and seminar to exchange knowledge about fundamental principles and cultures among various religious leaders. Muslim Religious leaders (Imams) should oversee and monitor their members to acknowledge about religious practices and general information extensively.

2. Muslim Religious leaders (Imams) should be the good example to maintain their health. Volunteers should provide advice and visit people in the communities to keep them in good health. Volunteers can suggest people in communities to comply with the fundamentals of public health of Islam strongly such as the way to clean and having good food (Halal). Muslim Religious leaders (Imams) should collaborate with communities committees to promote the major occupations in the communities by providing sources of funds and establishing a cooperative society to bring the communities' products to the market.